

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi

ICT-yksikön lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua tässä asiassa.

Yleiset huomiot automaattista päätöksentekoa koskevasta sääntelykokonaisuudesta:

Luonnos on erittäin laaja ja seikkaperäinen sekä hyvä kokonaisuus. Lisäksi on erittäin hienoa, että digitaalisuuteen kiinnitetään huomiota lainsäädännön kautta. Digitalisaatio sisältäen robotiikan, tekoälyn, chatbotit ja automaation eri tavat ovat tulleet nopeasti arkipäivää myös julkisen puolen organisaatioissa ja tätä kehitystä tukee etenkin tarve pystyä kehittämään prosesseja sekä käyttää henkilöstöresursseja tehokkaasti. Edellä mainittujen järjestelmien kehityksen vauhti on kiihtynyt ja uusia ratkaisuja tulee entistä tiheämpää tahtia. Tätä kehitystä silmällä pitäen lausuttava lainsäädäntö on erittäin tarpeellinen ja se linjaa asioita.

Lisäksi on erittäin hyvä, että jatkossa palvelun käyttäjä tai päätöksen saaja tietää automaattisesta päätöksenteosta ja sen käyttämisestä palveluissa sekä asiakirjat pitää olla selkeitä. Tämä lisää avoimuutta, oikeusturvaa ja on hyvää hallintoa, jotka ovat erittäin tärkeitä näkökulmia julkisen puolen toiminnassa. Lainsäädännön valmistelumateriaalissa on myös erinomaisesti otettu kantaa häiriötilanteiden hallintaan ja etenkin viestintään näistä palvelun käyttäjille, jotta palveluiden käyttäjät voivat luottaa palveluiden toimivuuteen.

Automaattinen päätöksenteko mahdollistaa myös paremmin tasalaatuisen päätöksenteon niissä palveluissa ja päätöksissä, joissa ei tarvita harkintaa vaan perustuvat ennalta sovittuihin raja-arvoihin ja näin ollen automaattista päätöksentekoa voidaan käyttää. Valmistellussa lainsäädännössä on esillä, että yhdenvertaisuusperiaate voidaan turvata perustamalla automaattinen päätöksenteko objektiivisiin, soveltuvan lainsäädännön perusteella muodostettuihin sääntöihin.

Tarkasteltaessa lainsäädäntöä digitaalisuuden ja automaattisen päätöksenteon näkökulmasta niin kokonaisuus on kuitenkin myös erittäin raskas ja sisältää erittäin paljon yksityiskohtia. Digitaalisuuden kokonaisuudet voivat olla jonkun prosessin kokonaisuuden päätöksenteon autoisoimista tai vastaavasti jonkun pienen kokonaisuuden autoisoiminen tai chattibotin käyttämistä asiakkaiden

palvelemisessa. Tästä näkökulmasta katsoen esitetty lainsäädäntö on raskas ja voi nostaa kynnyistä digitalisoida palveluja jatkossa sekä nostaa kustannuksia. Yhtenä esimerkkinä on kohdistaa virkavastuu julkisen organisaation työntekijöiden lisäksi tietojärjestelmätoimittajiin. Edellä mainitut vastuasiat pitää hoitaa sopimusteknisin asioin, eikä näitä tule sisällyttää lainsäädäntöön.

Esitetty kokonaisuus sisältää myös paljon lainsäädännöllistä päällekkäisyyttä, kuten esimerkiksi kuntalaki, hallintolaki ja tiedonhallintalaki.

VIRALLINEN LAUSUNTOPOHJA JA KYSYMYKSET

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/3071/2020

ESITYKSEN LUONNOKSEN KOKONAISUUTTA KOSKEVAT KYSYMYKSET

Yleiset huomiot automaattista päätöksentekoa koskevasta sääntelykokonaisuudesta

Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hallinnon lainalaisuuteen, hyvään hallintoon ja avoimuuteen sekä virkavastuuseen

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Miten arvioitte ehdotuksen ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan päätöksenteon automatisoinnin kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen ja automaation hyödyntämisen osalta?
- Onko ehdotetuilla muutoksilla vaikutuksia, joita esityksessä ei ole tunnistettu ja jotka eivät liity jäljempänä esitettyihin kysymyksiin?

LAKI HALLINTOLAIN MUUTTAMISESTA

Yleiset huomiot hallintolain 8 b luvusta

Huomiot automaattisen ratkaisemisen määritelmästä (53 e §:n 1 momentti)

Huomiot automaattisesti ratkaistavien asioiden käyttöalasta ja rajauksesta (53 e §:n 2-4 momentti)

Huomiot automaattisen ratkaisemisen oikeussuojaedellytyksestä (53 f §)

Huomiot automaattisesta ratkaisemisesta ilmoittamisesta (53 g §)

Muut hallintolakia koskevat huomiot

LAKI TIEDONHALLINTALAIN MUUTTAMISESTA

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 6 a luvusta

Yleiset huomiot tiedonhallintalain 13 a §:stä

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Onko ehdotuksen vaikutukset olemassa oleviin automatisoituihin päätöksentekoprosesseihin arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeansuuntaisesti?

- Jos organisaatiollanne on jo käytössä automatisoituja päätöksentekoprosesseja: Jos käytössä olevasta automaattisesta päätöksenteosta jouduttaisiin luopumaan, millaisia resursseja nykyisten käsittelyvolyymien ja -aikojen säilyttäminen ilman automatisointia edellyttäisi?

- Onko tiedonhallintalakiin ehdotetun 13 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeansuuntaisesti?

LAKI DIGIPALVELULAIN MUUTTAMISESTA

Yleiset huomiot digipalvelulain 6 a §:stä

Kysymykset vaikutusarvioinnista

- Onko digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n vaikutukset arvioitu osaltanne riittävästi? Puuttuuko arvioinnista joitain keskeisiä näkökulmia? Onko muutoksen edellyttämät resurssitarpeet arvioitu oikeansuuntaisesti?

- Miten arvioitte digipalvelulakiin ehdotetun 6 a §:n ja siihen sisältyvien vaatimusten vaikuttavan palveluautomaation kehittämiseen ja käyttöönottoon tulevaisuudessa? Mitä hyötyjä ja mitä haittoja ehdotuksella olisi tulevan kehittämisen osalta?

LAKI RIKOSASIOIDEN TIETOSUOJALAIN MUUTTAMISESTA

Huomiot 13 §:ään ehdotettavasta muutoksesta

VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Huomiot ehdotetusta voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksistä